

Rördrommen i Skåne år 2000

INGRID LAIKE & BERTIL ÅHSBERG

Rördrommen förekommer främst i näringsrika sjöar med stora vassar, och är fascinerande genom sin ovanliga "sång" och sitt undangömda leverne. Fågeln förekommer relativt sparsamt och lokalt i Sydsverige upp till Mälardalen. Normalt flyttar den söderut, men den kan övervintra särskilt om vintrarna är milda. Under 2000 gjordes den tidigaste observationen av rördrom den 16 januari i Äspet. De sista gjordes i Äspet den 26 december och Hammarsjön den 27 december.

Genom ett EU-initiativ valdes rördrommen ut som inventeringsart år 2000 i en stor del av Europa. EU genomför s.k. "Action plans" för ett antal skyddsvärda fågelarter. I Sverige beslöt Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) att delta genom att ha rördrommen som riksinventeringsart år 2000.

Även länsstyrelsen är intresserad av resultaten och behöver relatera förekomsterna till de s.k. SPA-områdena (Special Protection Areas) som pekats ut med stöd av EU:s fågeldirektiv.

Metod

Alla tidigare kända och andra tänkbara lokaler - se tabellen - inventerades vid minst två tillfällen med några veckors mellanrum, under den mest lätesaktiva perioden, som i Skåne bestämdes till 10 april -10 juni. Längre norrut i Sverige låg perioden mellan 20 april och 10 juni.

Antalet tutande hanar registrerades vid besöken. Tutande hane förutsattes indikera ett fast revir alternativt försök till revir. För att re-

gistreras som fast revir krävdes att tutande hane hörts vid båda besöken. I de fall tutande hane bara hörts vid ett tillfälle registrera-

Övervintrande rördrom; en allt vanligare syn under milda vintrar. Foto: John Larsen

Tabell 1. Antalet rödrommar per lokal, 1989-2000

Rapportlokal	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	2000
Krankesjön	2	5	4	7	4	6	8	3	3	4	5	5
Silvåkrakärret	1	1	1	1	1	1						
Stensoffa dammar					1	1						
Fönesjön				1	1							
Heljasjön			1									
Björkesåkrasjön					1		1		1	1		1
Yddingen					1							
Böringesjön-Klosterviken							2					
Krageholmssjön					1							
Sövdesjön					1							
Snogeholmssjön				1								
Flommen			1			1						
Lomma kyrkdamm					1							1
Lomma N kustdamm							1					
Löddesnäs								1				
Barsebäcks mosse								1				
St Slågarp											1	
Vegeåns mynning				1	2							
Store mosse		2	2	2	2							2
Lille Mosse												1
V Sorrdssjön						1	1		1	1	1	1
Finjasjön			1									1-2
Tydingen					1		2					1
Hammarsjön	6	7	7	7	9	8	7	5	3	4	3-4	6-8
Svarta sjö			1	1								
Egeside			1									
Pulken												1
Arsalövssjön		1	1	3	2	3	3	1	1	1		2
Karpalunds dammar			1									
Gummastorpasjön				1	2	1		1			1	
Vejla sjö (S Kjugekull)												1
Råbelövssjön			1			2	2	1		1		1
Oppmannasjön				1	1			1		1	1	8
Ivösjön			1	1	1		2	1	1		1	5
Siesjön				2	1							1
Levrasjön												1
Ej lokalangiven förekomst						9	6	3	4	6	10	5
ÅRSSUMMA	9	16	23	29	33	33	35	18	14	19	27-28	44-47
Antal kända lokaler	3	5	13	13	18	18	16	12	10	13	13	17

Figur 1. Rördrommens förekomst i Skåne 2000.

des observationen som tillfällig. Arten är polygam, d.v.s. en hane kan ha flera honor, vilket också kan snedvrider resultatet. Fåglarnas revir bestämdes lägesmässigt så noggrant som möjligt. Inventeringen kompletterades med spontant inlämnade rapporter i samband med årsrapporteringen.

Ansvariga för observationerna på de olika lokalerna utsågs i de lokala fågelklubbarna i Skåne. Nordöstra Skånes Fågelklubb höll samman inventeringen. Vid de större sjöarna har inventerare arbetat i grupp, för att i görligaste mån undvika dubbelräkning.

Resultat

Inventeringen gav att i Skåne år 2000 fanns totalt 41-46 tutande hanar, varav 5 var tillfälliga observationer. Fåglarna var huvudsakligen koncentrerade till nordöstra Skåne, närmare bestämt Kristianstads och Bromölla kommuner. Där fanns 23-27 st. I Krankesjön fanns 5 tutande hanar.

Fördelningen på lokaler framgår av tabellen, där även resultatet från spontant rapporterade rördrommar under åren 1989-1999 tagits med. Beträffande Kristianstads och Bromölla kommuner (Nordöstra Skånes Fågelklubb) har använts resultat redovisade av Regionala rapportkommittén och i övriga Skåne har använts resultat redovisade i FISK (Fåglar i Skåne).

Fem observationer som bedömts som tillfälliga har gjorts på följande platser: Tjörnarps reningsverk (mitten av juli), Humleryd (19 mars), Mjölkalångaviken (10 maj), Östra Greve (31 maj) och Gårdstånga (20 juni).

I Kågeröd gjordes en observation den 1 april, vilket troligen är samma fågel som finns i V Sörödssjön.

Vid Karpalundsdammarna har tutande hane hörts vid flera tillfällen. Denna torde vara samma fågel som registrerats på södra Araslövssjön.

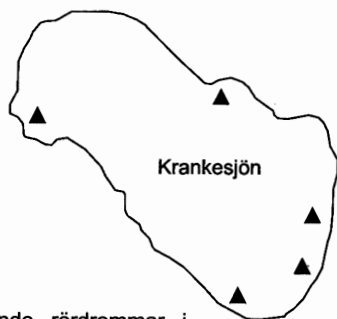
Vid Vejla sjö har en fågel registrerats, dock har vid ett tillfälle två hanar hörts. Den andra fågeln har bedömts komma från södra Ivösjön.

I norra delen av Oppmannasjön har det hörts rördrom på två platser under inventeringsperioden, dock har det bedömts vara samma fågel.

Vid Lomma kyrkdamm, Lomma norra kustdamm och Löddesnäs har observationer gjorts. Inventeraren har dock bedömt att det är samma fågel som flyttat runt mellan lokalerna.

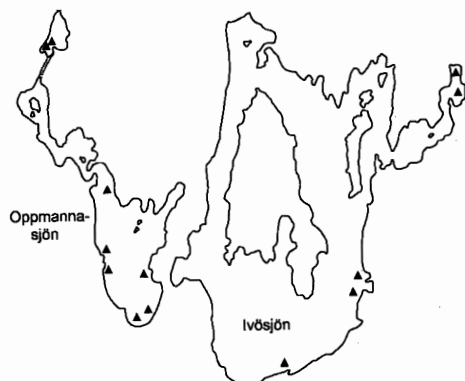
Tidigare utredningar

Rördrommen har tidigare riksinventerats år 1969 och 1979. Endast 6 tutande hanar påträffades i Skåne år 1969, och 1979 noterades 9 st.

Figur 2. Tutande rördrommar i Krankesjön 2000.

Figur 3. Tutande rördrommar i Oppmannasjön och Ivösjön under 2000.

Diskussion

Resultatet för år 2000 visar på det högsta antalet rördrommar hittills i Skåne. Antalet har ökat kraftigt jämfört med år 1999 och mer än fördubblats jämfört med perioden 1997-98.

Under åren 1989 till 1995 skedde en stadig ökning av antalet rördrommar och år 1995 fanns näst intill lika många rördrommar som år 2000. Därefter skedde en kraftig

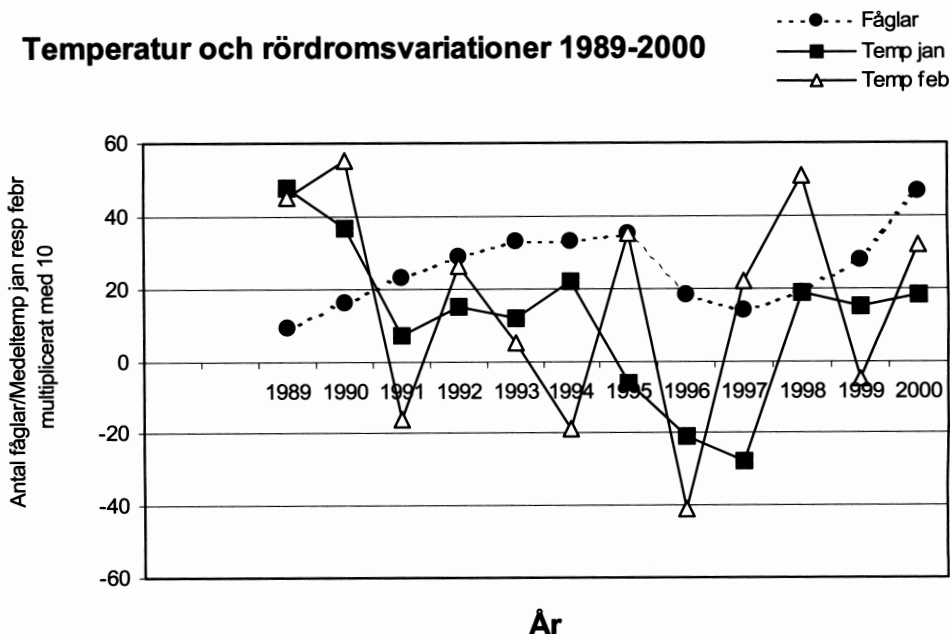
nedgång och antalet åren 1997 och 1998 var i princip halverat jämfört med 1995.

De mest iögonfallande ökningarna lokalt är i Oppmannasjön, nu 5-7 mot tidigare som mest 2, samt i Ivösjön, nu 5 mot tidigare som mest 3. Av intresse är även att tre nya häckningslokaler har konstaterats: Lille mosse, Pulken och Levräsjön.

Det kan ifrågasättas om ökningen totalt verkligen är så stor som siffrorna visar. Man kan misstänka att viss underrapportering har skett de år då det inte varit riksinventering. Beträffande den kraftigt ökade förekomsten av rördrom i Oppmannasjön och Ivösjön kan man undra om lokalerna förändrats.

Man kan fråga sig vad det lägre antalet rördrommar under perioden 1997-99 kan bero på. Kan kalla vintrar ha påverkat? Från SMHI har inhämtats statistik över medeltemperaturen i januari och februari i Kristianstad (Everöd) under perioden 1989 –

Temperatur och rördromsvariationer 1989-2000

2000. Se diagram över temperatur och fågelantal.

Av diagrammet framgår att det verkar finnas ett samband mellan januaritemperaturen och antalet rapporterade spelande rördrommar. Den nedgång i antalet fåglar som omnämnts ovan överensstämmer väl med de låga medeltemperaturerna - under noll grader - i januari 1996 (-2,1) och 1997 (-2,8). Den låga temperaturen kan förmodas medföra en sämre överlevnad för de rördrommar som stannar dels på grund av isläggning och därmed försämrade födotillgång, dels på grund av ökad födokonkurrens på de lokaler dit de flyttar.

Slutsats

Antalet rördrommar förefaller att öka i antal i Skåne trots vissa bakslag under perioder

med kalla vintrar med medeltemperatur ned mot minus 2-3 grader. Det antal fåglar som registrerats under år 2000 är det högsta hittills i Skåne.

Medverkande inventerare

Tack till inventerarna Lars G R Nilsson, Olof Persson och Dan Hammarlund i Lundabygdens Fågelklubb, Lennart Fast i Malmöornitologerna, Paul Axelsson, Gert Ljungqvist och Kurt Ivarsson i Sydöstra Skånes Fågelklubb, Henrik Johansson i Kullabygdens Fågelklubb, Lars Lundqvist och Bo Göran Andersson i Höör, Roland Sjöberg i Kågeröd, Anders Linus Larsson i Göingebygdens Fågelklubb, Niklas Jeppsson, Ulf Jungbeck, Anette Strand, Ulf Hidås, Arna och Lennart Östh, Patrik Olofsson, Per Hagberg, Hans Cronert, Charlotte Wiger-

Flygande rördrom. Foto: John Larsen

mo, Brita Lavesson, Bo Olsson, Annika och Sven Waldemarsson, Jan Persson, Nils Waldemarsson och Lennart Adolfsson i Nordöstra Skånes Fågelklubb, Sophie Ehnbohm, Lennart Karlsson, Per-Olof Lippe och Kenneth Bengtsson samt alla de som bidragit med spontana rapporter.

Ett särskilt tack till Thomas Lindblad och Hans Cronert för värdefulla synpunkter och goda råd.

Referenser

- Broberg, Lars. 1971. Rördrommen i Sverige 1969, Vår fågelvärld 1971/2.
Fåglar i nordöstra Skåne 1989-1999. Uppsatser i SPOVEN. Lokala rapportkommittén i Nordöstra Skånes Fågelklubb.
Fåglar i Skåne 1989-1999. ANSER, Supplement. Regionala rapportkommittén för Skåne.
Götmark, Frank. 1999. Rördrom, dvärgmåsariksinventering år 2000, Vår fågelvärld 1999/6-7.
Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska institut (SMHI).

Figur 4. Tutande rördrommar i Araslövssjön och Hammarsjön under 2000.

- Wittzell, Håkan. 1979. Rördrommen i nordöstra Skåne 1979. Information från Nordöstra Skånes Fågelklubb 1979/6.
Wittzell, Håkan. 1980. Rördrommen i nordöstra Skåne 1979—rättelser och tillägg. Information från Nordöstra Skånes Fågelklubb 1980/1.

INGRID LAIKE & BERTIL ÅHSBERG
Nordöstra Skånes Fågelklubb

Övervintrande rördrom. Foto: John Larsen